

із З. М. Ломако та В. Ф. Щербатовим) стали важливим доповненням до наявних знань щодо застосування судової фотографії як слідчими, так і експертами. Розуміючи важливість судової фотографії для використання під час проведення слідчих (розшукових) дій, професор (у співавторстві з Ю. С. Гапоновим) підготував навчальний посібник, у якому висвітлено основні питання судової фотографії та відеозапису. Професор М. В. Салтевський видає кілька підручників, у яких узагальнено більш ніж пів віковий досвід як практичної, так і наукової діяльності автора, і це дало змогу викласти нові погляди на сутність криміналістики як навчальної дисципліни [3, с. 377].

Салтевський М. В. зробив великий внесок у розвиток криміналістики як науки. Розробив нові напрями використання судової фотографії у слідчій та експертній діяльності, запропонував новітній метод перспективної метричної зйомки. Він був великим ученим-криміналістом, новатором, експериментатором, дослідником, практиком, експертом. Професор Салтевський М. В. написав більше 280 наукових робіт, він є автором та співавтором підручників, навчальних посібників,

монографій. Наукові роботи професора, які й досі використовуються, стали підґрунтям для розвитку сучасної криміналістики.

Перелік джерел посилання

1. Огурцов А. П. Научная школа как форма кооперации ученых / под ред. С. Р. Микулинского и др. Москва, 1977. С. 248—261.
2. Лайтко Г. Научная школа: теоретические и практические аспекты / под ред. С. Р. Микулинского и др. Москва, 1977. С. 217—247.
3. Белкин Р. С. История отечественной криминалистики. Москва, 1999. 496 с.
4. Салтевский М. В. Криминалистическая экспертиза замков и пломб : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харьков, 1956. 13 с.
5. Салтевский М. В. О некоторых методологических проблемах науки криминалистики. *Труды Киевской высшей школы МВД СССР*. 1972. Вып. 6. 212 с.
6. Салтевський М. В. Проблеми інструментальної детекції вербальної інформації в судовій експертизі. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2009. Т. 22 (61). № 2. 312 с.

Складання суб'єктивного портрета злочинця за ознаками зовнішності

Андрій Рудоменко,

Сумський НДЕКЦ, м. Суми, Україна, e-mail: portret-sumy@ukr.net

Розглянуто основні моменти складання суб'єктивного портрету невідомої особи за ознаками зовнішності, а саме мальованого портрету зі слів очевидця (потерпілого).

Ключові слова: портрет; опис; зовнішність.

Drawing up a subjective portrait of a criminal based on appearance

Andriy Rudomenko

This research examines the main points of drawing up a subjective portrait of an unknown person based on appearance, namely drawing up a drawn portrait from the words of an eyewitness (victim).

Keywords: portrait, description, appearance.

Суб'єктивний портрет — це зображення обличчя, фігури особи, виготовлене відповідно до уявлення про її зовнішність, яка сформувалась в особливий час у свідомості іншої людини, яка може це відтворити за певних умов у тій чи іншій формі.

Зовнішність людини залишається відносно незмінною протягом усього її життя. Зовнішній вигляд людини здавна використовують під час упізнання та кримінальної реєстрації злочинців.

Опис ознак зовнішності людини широко застосовують як дієвий інструмент для розшуку

та розслідування, однак тільки наприкінці XIX ст. завдяки науковим дослідженням французького криміналіста-антрополога А. Бертільона опис розшукуваної чи встановлюваної людини перетворили на спеціальну поліцейську систему під назвою «словесний портрет». Її донині успішно застосовують у практичній діяльності працівники правоохоронних органів. Суб'єктивні портрети бувають мальованими, композиційно-мальованими, що складає декілька мальованих портретів, із яких складається одне більш реалістичне (подібне)

зображення. Композиційно-фотографічний портрет складається з ряду дібраних зображень та фотозображень, які аплікаційно сформовані та є одним цілим і мають удосконалене, чітке зображення. Комплексне зображення має властивість містити всі елементи, які в сукупності несуть складене зображення.

Якщо потрібно намалювати портрет за словесним описом, слід дотримуватись деяких правил:

- спілкуватись зі свідками або потерпілими, щоб отримати якомога більше інформації про злочинця;
- запитувати про зовнішність злочинця: зріст, вага, колір волосся, очей та шкіри, форма обличчя, наявність шрамів, родимок, пірсингу або інших особливих рис; запитувати про характерні риси: тембр голосу, манера поведінки, жестикуляція та рухи, що може допомогти портретисту більш виразно відтворити суб'єктивний портрет.

Початок малювання — головні ознаки обличчя: форма і розмір, розмір очей і носа, форма губ, тон шкіри й волосся. Треба звернути увагу на деталі, які можуть допомогти зробити портрет більш реалістичним: зморшки, бороду або вуса. Не треба забувати додавати деталі, які можуть допомогти відтворити особистість людини: обличчя, постава, одяг.

Загалом для малювання портрета зі слів важливо зосередитись на тих деталях, які вважаєте найбільш важливими або цікавими, та дати змогу своїй уяві створити образ людини на основі описаних деталей. Важливо пам'ятати, що суб'єктивний портрет у криміналістиці може бути різним залежно від того, як сприймає людину той, хто малює портрет. Тому важливо уважно слухати опис та звертати увагу на деталі, які найбільше привертають увагу того, хто розповідає. Малювання злочинця є одним із методів ідентифікації, який використовується в криміналістиці. Цей процес передбачає створення робочого портрета

злочинця на основі свідчень свідків, фотографій та інших доказів (рис. 1—4).

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3.

Рис. 4

Кроки, які можуть допомогти створити зображення злочинця:

1. Зібрати інформацію про злочинця. Це можуть бути свідчення очевидців, відео- та фото-, фізичні сліди та інші докази.
2. Створити опис злочинця. Свідки можуть надати інформацію про вигляд злочинця: постава, вік, зріст, вага, форма обличчя, колір волосся та очей.
3. Описати одяг, який носив злочинець. Свідки можуть надати інформацію про кольори та стиль одягу злочинця.
4. Описати особливі ознаки або татуювання, які можуть допомогти ідентифікувати злочинця.
5. Створити робочий малюнок за зібраною інформацією. Художники можуть використовувати різні техніки: олівець, фарби або комп'ютерне малювання.
6. Провести перевірку. Робочий малюнок можна використати для перевірки злочинця, знайденого в подальших розшуках.

Суб'єктивний портрет є важливою складовою в криміналістиці. Під час його створення використовують високоточні методи та технології, які збільшують шанси затримати злочинця.

Повний опис зовнішності — непроста справа, тут слід враховувати всі анатомічні особливості, крок за кроком характеризувати кожну частину тіла, обличчя. Подібні практики часто застосовуються в психології, але більше тема створення правильного словесного портрета людини торкається криміналістики, де це особливо важливо.

Перелік джерел посилання

1. Динамічна анатомія / О. В. Цигикало та ін. Чернівці, 2011.
2. Криміналістика: підручник / В. Ю. Шепітько та ін. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків, 2019.
3. Криміналістика (криміналістична техніка): курс лекцій / П. Д. Біленчук та ін. Київ, 2001.